

עפ"ת 47437/12/13 - יעקב הורוביץ נגד מדינת ישראל, אפרים ניסים

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים
עפ"ת 47437-12-13 הורביץ ואח' נ' מדינת ישראל
ת"ד 11811-09
02 ינואר 2014

בפני כב' השופט רענן בן-יוסף
המערער
נגד
המשיבים
1. מדינת ישראל
2. אפרים ניסים
יעקב הורוביץ

נוכחים:

ב"כ המערער - עו"ד דוד גולן

ב"כ המשיבה 1 - עו"ד מאיה בש

אין הופעה למשיב 2

המערער הופיע

[פרוטוקול הושמט]

פסק דין

המערער גרם לתאונת דרכים קשה.

ביום 23.12.08 לפני כחמש שנים, נהג ברמת גן רכב מאזדה. תוך כדי נהיגתו חצה נתיב, פגע באבני פטריה הסמוכות למדרכה ובהולכי רגל, שהלכו על המדרכה.

המערער נהג כשאשתו ההרה לצדו, היא והוא נחבלו בתאונה. כן נחבלו עוד הולכי רגל ובעיקר אדם בשם אפרים ניסים, שנחבל חבלה ממשית. נגרם לו קרע בטחול, שבר באגן, הוא אושפז בטיפול נמרץ ועבר ניתוח ואשפוז ארוך.

המערער יצא לנהוג ברכבו לאחר ששהה בבית החולים "בילינסון" במשך לילה שלם בשל מיחושים קשים בלב, לאחר שלא ישן כל הלילה.

עמוד 1

המערער יצא לנהוג, כך התברר במהלך המשפט, כאשר הן אשתו יכלה לנהוג והן יכול היה להזמין מונית לביתו, ובשל כך שעלה על ההגה ונהג בדרך בנסיבות אלה, הואשם בכתב האישום בעבירה בניגוד לסעיף 26(3) לת"ת, האומרת ש"לא ינהג אדם כאשר הוא אינו מסוגל לנהוג ברכב בביטחון סביר מחמת מצבו...או מחמת חולשה או ליקוי גופני".

בנוסף, יוחסו למערער עבירות בניגוד לסעיפים 38(3) ו-62(2) לפקודת התעבורה.

המערער הכחיש את המיוחס לו משהוקרא לו כתב האישום, וניהל משפט הוכחות בפני בית משפט קמא.

עצם קרות התאונה ותוצאותיה לא היו במחלוקת. טענתו של המערער הייתה אחת והיא שעומד לו סייג, סעיף 34' לחוק העונשין, התשל"ז - 1977. כלומר, שלא חלה עליו אחריות פלילית בשל כך שאירע אירוע כשהוא היה במצב של היעדר שליטה על תנועותיו הגופניות, דהיינו, במצב של "אוטומטיזם שפוי".

בית משפט קמא, לאחר ששמע את עדותו של המערער, של אשתו, של עדי תביעה ושל רופאים - הן של התביעה והן של ההגנה, קבע שתי קביעות עיקריות; האחת, שלא עומד למערער סייג להיעדר השליטה; ומנגד, שהמערער, בכך שעלה על ההגה, הסתכן באופן שאיננו מצדיק ליהנות את המערער מן ההגנה או מן הסייג האמור.

בית משפט קמא כתב הכרעת דין ארוכה ומפורטת (לאורך 17 עמודים) אשר בקליפת אגוז קובעת קביעות עובדה וממצאי מהימנות תוך שהוא איננו מאמין בגרסת הנאשם, שאיבד הכרה או שהיה במצב שלא יכול היה לשלוט ברכבו. קביעה שכידוע אין דרכה של ערכאת הערעור להתערב בה, אלא בנסיבות חריגות שאינן חלות במקרה שבפנינו.

בית משפט קמא קבע קביעה נוספת, שאף לו היה מגיע למסקנה שהמערער לקה באוטומטיזם שפוי עובר לגרימת התאונה, הרי מחמת העובדה שהתחיל לנהוג כאשר לא היה צריך לעשות כן, אין הוא זכאי ליהנות מהפטור.

הנני סובר שבית משפט קמא צדק בשתי קביעותיו אלה. אמנם בית משפט קמא לא נזקק לסעיפים 34' ו-34"ד לחוק העונשין, אבל נאמר בסעיף 34"ד שהוראת סעיף 34' לא תחול "אם העושה היה מודע או אם אדם מן היישוב במקומו יכול היה, בנסיבות העניין, להיות מודע, לפני היווצרות המצב שבו עשה את מעשהו, כי הוא עלול לעשותו במצב זה, אם העמיד את עצמו בהתנהגות נשלטת ופסולה באותו מצב...".

כלומר, בהינתן שהמערער לא ישן לילה שלם, בהינתן שהמערער סבל מכאבי חזה, ידע ולכל הפחות צריך היה להיות מודע, שאם הוא עולה על ההגה יש סכנה שיחזרו כאבים, ומחמת אותם כאבים שחזרו נגרמה התאונה.

כל אלה, קבע בית משפט קמא, תוך שהוא מפרט מדוע אין לקבל את גרסת המערער, כאמור, שהוא היה במצב של חוסר שליטה ומפרט, כאמור, מדוע גם אם הגיע לסיטואציה כזו בשל התנהגותו הפסולה, נכנס לאותו מצב.

הכרעת דינו של בית משפט קמא איננה מצדיקה התערבות והערעור על הכרעת הדין נדחה.

אפנה לעניין זה לפסק הדין שעוסק בעניין דומה - רע"פ 5682/98, **אבי עלי נ' מדינת ישראל** [כב' הנשיא ברק, מיום 09.11.1998], במקרה בו נהג גרם לתאונת דרכים וטען כי בשל מחלת הסכרת ממנה סבל, הגיע למצב של חוסר שליטה ברכב.

יש לבחון את שאלת העונש שהטיל בית משפט קמא, שגם היא נתונה לערעור הנוכחי. בית משפט קמא גזר למערער שלוש שנות פסילה בפועל, בניכוי פסילה מנהלית, מאסר מותנה, קנס של 5,000 ₪ ופסילה מותנית, וגם פיצוי בסך 10,000 ₪ לנפגע, המשיב 2 בערעור הנוכחי, מר אפרים ניסים.

אכן העונש שהטיל בית משפט קמא איננו קל. שלוש שנות פסילה אינן עניין של מה בכך. גם הקנס לא קל וגם לא יתר העונשים האחרים, אך כפי שאמר בית משפט קמא בגזר דינו, ובצדק, ענישה בגרימת תאונת דרכים הינה פונקציה של מידת הנזק שנגרם לנפגע ושל מידת הרשלנות. הרשלנות במקרה זה, כלומר, עצם העלייה על הגה הייתה גבוהה, ובוודאי שהנזקים לנפגע היו קשים ביותר. אין מקום להתערב בגזר הדין.

עם זאת, בנקודה אחת יש להתערב בגזר דינו של בית משפט קמא ולהחזיר את הדין אליו לדיון מחודש והוא בשאלת הפיצוי.

נאמרו בפסק דינו של בית המשפט העליון, רע"פ 9004/10 **הרצל שמעיה נ' מדינת ישראל** [מיום 26.01.11]:

"אכן, בית המשפט אינו כבול לרמת הענישה שהתביעה מבקשת, האחריות המשפטית והמוסרית להטלת העונש היא של בית המשפט...ואולם, כשם שחובה על בית המשפט להזהיר נאשם ומבקש להודות במסגרת הסדר טיעון...כך ראוי, שבית משפט מבקש לסטות מרמת ענישה קונקרטיית שביקשה התביעה, והוא, בית המשפט, מתרשם שהוא לא הביא אפשרות זו בחשבון, "יזהיר" את הנאשם או ינחה אותו למצות את הגנתו..."

וכן בהמשך:

"חובת הגינות זו של בית המשפט אינה במישור הפורמאלי כחובתו להזהיר נאשם המודה במסגרת הסדר טיעון...אך גם אם אין החובה קמה מניה וביה, בכל מקרה בו בית המשפט מחמיר עם עמדת התביעה...על בית המשפט ליתן דעתו ככל שעולה בפניו מחשבת החמרה של התביעה, לצורך ליתן לנאשם את "יומו הדיוני"..."

במקרה שבפנינו, התביעה לא עתרה שבית המשפט יורה על פיצוי. מטבע הדברים גם הסנגור לא התייחס לדבר, ולא הנאשם בדבריו האחרונים. על בית המשפט היה להודיע לשני הצדדים, בוודאי להגנה בעת טיעוניה, שהוא שוקל הטלת פיצוי ולאפשר לסנגור לטעון לעצם הטלת הפיצוי ולשיעורו. אין זו פעם ראשונה שהנני מעיר הערה זו. הנני סובר שסכום של 10,000 ₪ אינו סכום של מה בכך. אפשר בהחלט שהוא נכון ומוצדק ואינני מתערב בעצם הטלתו ובשיעור, אך הנני סובר שיש להחזיר את התיק לבית משפט קמא על מנת שיאפשר לצדדים לטעון בעניין זה, ואז יחליט כחכמתו מחדש לעניין הפיצוי, לשיקולו.

הערעור אפוא נדחה למעט בעניין הפיצוי, ובעניין זה יחזור התיק לבית משפט קמא.

*תיק בית משפט קמא הגיע לידיי לפי בקשתי והנני מחזירו למזכירות בית המשפט לתעבורה.

ניתנה והודעה היום א' שבט
תשע"ד, 02/01/2014 במעמד
הנוכחים.
רענן בן-יוסף, שופט

הוקלד על ידינו פרדויד